

LAUSUNTO

Suomen tietokirjailijat ry
Mariankatu 5
00170 Helsinki
puh. 09 4542 2531

Opetus- ja kulttuuriministeriö
copyright@minedu.fi

Asia: Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista sekä laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Yleistä

Suomen tietokirjailijat ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista sekä laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Suomen tietokirjailijat ry edistää suomalaista tietokirjallisuutta, valvoo tietokirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa. Suomen tietokirjailijat ry on Suomen suurin kirjailijajärjestö, joka edustaa yli 3100 tieto- ja oppikirjailijaa.

Ehdotettu sääntely selkeyttää yhteishallinnointiorganisaatioiden asemaa. Lailla on yhteishallinnointiorganisaatioiden kilpailuoikeudellista asemaa selkeyttävä vaikutus. Jäsenyhteisöjen toimintamallit suhteessa uuteen sääntelyyn ovat jo nykyisellään korkealla tasolla ja muutokset ovat pääsääntöisesti helposti toteutettavissa. Pidämme myönteisenä oikeudenhaltijoiden itsemääräämisoikeuden vahvistamista.

Yhteishallinnointijärjestöjen toiminnan yleinen sääntely

Direktiivi edellyttää toimimista niiden oikeudenhaltijoiden etujen mukaisesti, joiden oikeuksia yhteishallinnointiorganisaatiot edustavat, eikä salli tarpeettomien velvoitteiden asettamista oikeudenhaltijoille. Pidämme myönteisenä sitä, että yhteishallinnointilain taustaineistossakin vahvistetaan valtuutuksen osalta sitä tekijänoikeuden lähtökohtaista periaa-

tetta, jonka mukaan oikeuksien luovutuksen tulee olla nimenomainen ja yksilöity. Katsoaksemme vakiintuneiden toimintatapojen taustalla on direktiivin tavoitteita vastaavat periaatteet.

Siltä osin, kun todetaan että edellytetään nykyisten valtuutusten vaativan muuttamista, olisi implementointiaikaa pidennettävä niin paljon kuin kansallisessa harkinnassa on mahdollista, toivottavasti ainakin vuoden 2016 loppuun saakka.

Yhdymme Sanasto ry:n ja Kopiosto ry:n lausunnoissaan esittämiin näkemyksiin koskien lain soveltamisalan ulottamista myös Euroopan unionin ulkopuolelle sijoittautuneisiin, mutta Suomessa toimiviin yhteishallinnointiorganisaatioihin. Yhdenvertainen kohtelu tässä suhteessa ennaltaehkäisee perusteettoman kilpailuedun syntymistä ja on yleisestikin omiaan vahvistamaan direktiivin tavoitteiden toteutumista jäsenvaltioissa ja niiden välillä.

Yhteishallinnointijärjestöjen hallintoa koskeva sääntely

Lakiluonnoksen 12 § vahvistaa sitä keskeistä ja laajasti tunnustettua periaatetta, jonka mukaan oikeudenhaltijoiden tulisi käyttää yhteishallinnointiorganisaatiossa ylintä päätösvaltaa. Säädösten mukaan eri oikeudenhaltijaryhmien tulisi olla tasapuolisesti ja tasapainoisesti edustettuina päätöksentekoprosessissa. Katsomme, että se demokraattinen periaate, että jokainen jäsen on edustettu yhdellä äänellä, on järjestöissä oikea lähtökohta. Jos lain mukaan tästä voidaan poiketa järjestöjen säännöissä, olisi tätä kyettävä erikseen perustelevaan.

Kannatamme toimitusjohtajan ja hallituksen tehtävien erottelua sekä sidonnaisuusilmoituksia keinoina valvonnan mahdollistamiseksi ja ristiriitatilanteiden välttämiseksi. Suomessa yleistä on, että hallituksella on liiketoiminnan johtamiseen liittyviä tehtäviä yhdessä toimitusjohtajan kanssa. Kannatamme sääntelyä, joka ei olennaisesti muuttaisi tätä yleisesti käytettyä tehtävien jakoa ja edellyttäisi erillisten hallintoneuvostojen perustamista. Olisi kannatettavaa, että yhdistys voisi jatkossakin säännöissään ja kokouksessaan päättää toimitusjohtajan ja hallituksen tehtävien jaosta valvonnan ja toiminnanjohtajan tehtävien erottelun periaate huomioon ottaen. Niin ikään kannatamme Kopiosto ry:n ehdotusta, jonka mukaan hallintorakenteeltaan yksitasoisessa yhteishallinnointiorganisaatiossa toimitusjohtajan valitsisi lain nojalla aina hallitus.

Tekijänoikeuskorvausten hallinnointi

Kannatamme direktiivin tavoitetta varmistaa, että yhteishallinnointiorganisaatio hallinnoi tekijänoikeuskorvauksia vastuullisesti ja läpinäkyvästi, ja tilittää korvaukset oikea-aikaisesti. Yhdymme Kopiosto ry:n lausumaan, jonka mukaan lakiesityksen perusteluissa tulisi todeta, että tekijänoikeuskorvausten tilittämistä tai kohdistamista ei ole tuollaisten korvausten jakaminen harkinnanvaraisina apurahoina, palkintoina tai muutoin oikeudenhaltijoita yhteisesti hyödyttäviin tarkoituksiin.

Kannatamme periaatetta, että toimenpiteet, joihin tekijänoikeusjärjestön tulee ryhtyä oikeudenhaltijan tavoittamiseksi tilittämistä varten, on suhteutettava oikeudenhaltijan taloudelliseen intressiin asiassa. Lisäksi katsomme, että velvollisuus julkaista verkkosivuilla lista

teoksista joiden osalta ei ole saatu tilitettyä tekijänoikeuskorvauksia olisi työläs ja korvausten saajien kannalta saattaa aiheuttaa jopa kohtuuttomia kustannuksia. Tällaiseen velvollisuuteen tarvitaan joustavuutta ja harkinnanvaraa.

Pidämme erinomaisena tavoitetta säädellä käyttäjän velvollisuudesta raportoida oikeuksien käytöstä siten kuin yhteishallinnointiorganisaation kanssa on sovittu. Raportointivelvollisuus on edellytys yhteishallinnointiorganisaation mahdollisuudelle noudattaa avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaatteita korvausten tilittämisen yhteydessä annettavien tietojen osalta. Siltä osin kun säädetään yhteishallinnointiorganisaation velvollisuuksista avoimuuteen ja raportointiin, pidämme ehdotettua sääntelyä direktiivin mukaisena.

Täytäntöönpanotoimet

Kannatamme opetus- ja kulttuuriministeriön valintaa pääasialliseksi valvovaksi viranomaiseksi tämän lain osalta. Jälkiperäinen toimenpidepyyntö on katsoaksemme oikea tapa puuttua toiminnan puutteellisuuksiin. Valvovalla viranomaisella tulee olla käytössään tehokkaat, oikeasuhtaiset ja varoittavat seuraamukset, asianmukaiset toimenpiteet direktiivin nojalla annettujen säännösten noudattamisen varmistamiseksi. Siten huomautus, varoitus ja sakonuhkainen velvoite korjata menettely ovat nähdäksemme sopivia seuraamuksia ja direktiivin edellyttämällä tavalla tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Vaikka tutkimatta jättämisen osalta valvovalla viranomaisella onkin paljon harkintavaltaa, saattaa yleinen toimenpidepyyntöoikeus aiheuttaa kuormitusta valvovan viranomaisen prosesseissa.

Katsomme, että Suomen lain mukaisia nykyisiä vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä voidaan pitää riittävinä direktiivin edellyttämällä tavalla, ja että uutta riidanratkaisuelintä ei tarvitse perustaa.

Helsingissä, 10.9.2015

Markku Löytönen
Hallituksen puheenjohtaja

Jukka-Pekka Pietiäinen
Toiminnanjohtaja